

2. Кодлюк, Я. П. Теорія і практика підручникотворення в початковій освіті: підруч. для магістрантів та студентів пед. ф-тів [Текст] / Я. П. Кодлюк. – К. : Наш час, 2006. – 368 с.
3. Савченко, О. Я. Дидактика початкової освіти: підручн. [Текст] / О. Я. Савченко. – К. : Грамота, 2012. – 504 с.
4. Хребтова, Н. Р. Мотиваційна спрямованість підручників для початкової школи: науково-методичні рекомендації [Текст] / Н. Р. Хребтова. – Тернопіль, 2010. – 116 с.

UA У статті висвітлено авторський підхід до створення підручника з предмета інваріантної частини навчального плану початкової школи «Я у світі».

Ключові слова: підручник, зміст і методика предмета «Я у світі», молодший школяр.

RU В статье раскрыт авторский подход к созданию учебника по предмету инвариантной части учебного плана начальной школы «Я в мире».

Ключевые слова: учебник, содержание и методика предмета «Я в мире», младший школьник.

EN This article presents the author's approach to the textbook creation on the primary school curriculum subject of the invariant part «I am in the World».

Key words: tutorial, content and methodology of the subject «I am in the World», primary school student.

УДК 373.5.091

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ТЕКСТУ ПІДРУЧНИКА У РОЗВИТКУ ПОШУКОВО- ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

*С. П. Бондар, кандидат педагогічних наук,
Інститут педагогіки НАПН України
e-mail: trubachevas@gmail.com*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку української національної школи оновлення і удосконалення змісту навчання передбачає якісні зміни в теорії і практиці підручникотворення. Шкільний підручник – найважливіший компонент навчально-методичного комплексу. Він є одним з дієвих та ефективних засобів підвищення якості освіти, зорієнтованої ідеями сучасної парадигми: фундаментальності й науковості, доступності й умотивованості та її безперервності, генералізації та інтеграції знань, гуманітаризації.

Останніми роками в Україні й у всьому світі особливої важливості набули проблеми підготовки молоді, здатної до самореалізації в постіндустріальному інформаційному суспільстві. Фундаментальні принципи сучасної освіти – «навчитись пізнавати», «навчитись робити», «навчитись спільному життю», «навчитись жити» (Делор Ж.) – актуалізують такі вміння сучасного випускника, як самостійне нагромадження фонду знань, їх мобільне відтворення й ефективне втілення в практику. Домінантою сучасної парадигми освіти стає орієнтація на підготовку учня до самостійно-дослідницької діяльності, яка забезпечує безперервність і систематичність їх саморозвитку, уміння приймати рішення, бажання вчитися, працювати в команді. Розвиток цих якостей особистості тісно пов'язаний з формуванням компетентностей учня. Компетентності, на думку багатьох міжнародних експертів, є тими індикаторами, що дають змогу визначати готовність учня-випускника до життя, його подальшого особистого розвитку й до активної участі в житті

суспільства. Саме тому важливим нині є надання молоді якісної освіти, коли молода людина не тільки вміє оперувати власними знаннями, але й готова змінюватись і пристосовуватись до нових потреб ринку праці, оперувати і управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатись упродовж всього життя.

У зв'язку із запровадженням нових критеріїв оцінювання якості освіти актуалізується роль навчальної літератури, створюються нові шкільні підручники. Перевтілюючись з пасивного носія інформації на активну дидактичну систему, підручник покликаний сприяти мотивуванню у формуванні потреби розумітися на різноманітних наукових законах, ґрунтовно і всебічно розкривати зміст матеріалу, сприяти виробленню практичних умінь, дослідницьких навичок і емоційно ціннісних ставлень.

Зважаючи на викладене, слід переглянути можливості навчальних книг, особливо підручників, з погляду формування в учнів компетентностей, серед яких важливе місце має посісти пошуково-дослідницька компетентність.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми компетентнісного підходу до формування змісту середньої освіти досліджували Н. Бібік, М. Бурда, О. Дахін, І. Єрмаков, І. Зимня, О. Локшина, О. Ляшенко, В. Раєвський, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко, С. Трубачева, А. Хуторської та ін.

Наразі вже є значна кількість науково-теоретичних і науково-методичних робіт, в яких аналізується суть компетентнісного підходу (Бібік Н., Іванова Т., Єрмаков І., Овчарук О., Пометун О., Хуторської А., Шишов С. та ін.), проблема визначення сутності і структури понять «компетенція» і «компетентність» (Бібік Н., Бондар С., Зимня І., Пометун О., Савченко О., Равен Дж., Хуторської А. та ін.), проблеми формування компетентностей (Бабенко О., Зимня І., Пометун О., Родигіна І., Савченко О., Трубачева С., Хоменко П., Хуторської А. та ін.).

Самостійно-дослідницьку діяльність в аспекті формування компетентностей досліджували В. Андреев, І. Зимня, В. Буряк, А. Хуторської та ін. Проте проблема розвитку пошуково-дослідницької компетентності засобами підручника не знайшла свого розв'язання.

Мета статті – показати роль підручника у розвитку пошуково-дослідницької компетентності учнів старшої школи.

Основна частина. Одним зі шляхів оновлення змісту освіти є узгодження його з сучасними потребами. У процесі модернізації змісту освіти поставлено завдання позбутися зайвої деталізації, затеоретизованості, а натомість посилити його цілісність, узагальненість, спрямованість на універсальні, стрижневі знання, їх практичну спрямованість; розвинути ті знання і вміння, які мають особистісну значущість для молоді людини, вивести її на рівень компетенцій. Розв'язку цих завдань мають допомогти сучасні підручники, які, крім реалізації найбільш важливої інформативної функції як носія адаптованої наукової інформації про оточуючий світ, мають реалізувати розвивальну функцію, спрямовану в тому числі на розвиток пошуково-дослідницької діяльності учня. В сучасних умовах особлива увага має бути спрямована на підготовку

молодих людей, здатних на основі стрижневих і системоутворювальних знань самостійно знаходити і приймати відповідальні рішення в умовах невизначеності, в критичних стресових ситуаціях, коли людина стикається з новими, більш складними природними і соціальними проблемами. Школа й освітнє середовище покликані формувати здатність людини до самовдосконалення, до інтелектуального зростання. Цей напрям пов'язаний з умінням поповнювати знання, вчитися протягом усього життя. Завдання школи – сформувати навички і вміння, які знадобляться людині в її подальшому житті для здобуття нових знань. Це вміння керувати і розподіляти свій час, самостійно організувати роботу, користуватись підручником і додатковою літературою, добирати потрібну інформацію, користуватись джерелами інформації, оцінювати її, володіти комп'ютерною грамотністю, мати відчуття власної відповідальності, вміння співпрацювати з людьми, тобто **сформувати компетенції**.

Традиційна роль освіти і, зокрема, шкільної значно розширюється. Виростає значення зв'язку школи з навколишнім світом. «Освіту можна вважати фундаментальною, – як пише С. Гончаренко, – якщо вона є процесом такої взаємодії людини з інтелектуальним середовищем, коли особистість сприймає її для збагачення власного внутрішнього світу і завдяки цьому визріває для примноження потенціалу самого середовища [5, 3]». Знання залишаються основою освіти, велике значення надається раціоналізації цих знань, їх застосуванню адекватно ситуації, тобто сформованим компетенціям. Парадигма особистісно орієнтованого навчання в центр освітнього процесу ставити учня як активного суб'єкта, який здобуває освіту у формі **«особистісного знання»**. Кожен суб'єкт освітнього процесу розглядається як особистість, яка формує і розвиває власний інтелект. Тож справжнім фундаментальним знанням є саме **«особистісне знання»**, що є основою сформованих компетентностей.

У сучасних умовах досить важливим є формування у школяра вміння вчитися. Зараз більшість освітньої спільноти погодилася з тим, що існують базові, або ключові компетенції, на які необхідно орієнтуватися, і що це є ознакою якості освіти. Наприклад, дитина може навчатись чому-небудь, але саме бажання і здатність до навчання не залежать від галузі застосування. Задоволення від навчання, установка на навчання, вміння вчитися – це ключова компетенція, про важливість якої ніхто не заперечує. Немає такої педагогічної філософії, яка б говорила: ми хочемо, щоб наші учні виходили зі школи зі стійкою огидою до навчання. Водночас бажання впродовж всього життя вчитись, захоплення і активний інтерес до навчання – рідкісна властивість випускника сучасної школи. Тут особлива роль відводиться підручнику, який має стати для молоді людини настільною книгою, до якої виникає бажання повернутися навіть після закінчення школи.

У сучасному інформаційному світі пошуково-дослідницька компетентність потрібна не лише науковцям. Ось чому в сучасній педагогічній науці й шкільній практиці приділяють значну увагу формуванню навчально-дослідницьких умінь як вищій формі вияву самостійності в пізнавальній діяльності та необхідній передумові розвитку життєвих компетентностей. Важливо саме в

шкільному віці виявити всіх, хто цікавиться різними галузями науки і техніки, допомогти їм сформувати пошуково-дослідницькі компетенції, допомогти реалізувати їх плани, мрії і здібності. Пошуково-дослідницькі компетенції формуються в процесі навчально-дослідницької діяльності, яка організовується педагогом в умовах особистісно орієнтованого навчання як системи.

Навчально-дослідницька діяльність учнів включає такі компоненти: інтелектуальний, практичний, організаційний та співпрацю.

В організації навчально-дослідницької діяльності учнів ми виходили з того, що діяльність перетворюється у зміст навчання тільки тоді, коли вона стає предметом рефлексії в ситуації навчання. Коли учень, виконуючи завдання, усвідомлює послідовність усіх етапів виконаної роботи, здатний її планувати й аналізувати, володіє вміннями самоорганізуватися.

За аналізу пошуково-дослідницької компетенції ми керувалися системно-структурним підходом і, відповідно, розглядали її як своєрідну систему взаємопов'язаних компонентів. Відповідно до загальної внутрішньої структури компетенції ми побудували структуру пошуково-дослідницької компетенції як інтегрованого утворення.

В основу структури пошуково-дослідницької компетенції учнів нами покладено принцип інтеграції взаємопов'язаних компонентів: потребісно-мотиваційного (інтерес і внутрішня потреба особистості пізнати, дослідити, знайти нове, бажання шукати, пізнавати, цікавість до нового, отримати інтелектуальне задоволення), когнітивного (володіння знаннями, вироблення умінь і навичок застосовувати ці знання адекватно ситуації, мобілізувати свої знання), операційно-діяльнісного (застосовувати свій інтелект, розумові операції, логічні прийоми, способи діяльності, перекодувати, вміння поставити проблему, вміння і знання як її вирішувати тощо), практично-рефлексивного (уміння раціонально спланувати, використати свій досвід, уміння здійснити самоаналіз, самооцінку тощо).

Отже, під пошуково-дослідницькою компетенцією учня розумітимемо інтегративну властивість особистості, яка ґрунтується на знаннях, уміннях, навичках, досвіді, цінностях, ставленнях здійснювати пошукову діяльність, вибирати найефективніші шляхи досягнення мети шляхом дослідження різних варіантів і добиватись успіху.

Важливим засобом формування пошуково-дослідницької компетентності учня має стати підручник, якщо в ньому буде реалізована управлінська функція на рівні вимог до навчальних текстів (основний, додатковий, пояснювальний), яка включає такі вимоги.

1. Створення умов для дослідницької діяльності учня. У реальному пізнавальному процесі знання не надаються людині в готовому вигляді, вони завжди є результатом тривалого й напруженого інтелектуального пошуку. На думку І. Зверева, звичайні підручники, як правило, не враховують цих обставин [7, 3–26].

Управління дослідницької діяльності передбачає залучення в навчальний текст системи проблемних завдань, використання проблемної форми викладу, а також організацію творчого читання тексту, які заохочуються спеціальними

запитаннями у самому тексті. Кількість і якість запитань у навчальному тексті досить важлива його характеристика. Як зазначає Г. Донської, «тексти, які ґрунтуються на дослідницькому принципі, більш ніж інші, сприяють розвитку мислення школярів [6, 77].

Реалізація дослідницького способу викладу матеріалу викликає серйозні труднощі для авторів навчальних текстів. Проте, наприклад, стосовно навчальних текстів з історії можливо реалізувати цю ідею у такий спосіб: по-перше, надання учням спеціально відібраних матеріалів для самостійної роботи (інформація надається не у вигляді констатації фактів, а як уривки з документів, результати археологічних розкопок і т.п.); по-друге, постановка запитань і завдань, які націлюють учнів на імітацію роботи історика-дослідника, звісно, в скороченому і спрощеному вигляді; по-третє, за відсутності у тексті прямої відповіді на поставлені запитання має бути вибудована послідовність кроків розмірковування, достатньо зрозумілих для вчителя і учнів з різним рівнем підготовки [6, 70–86].

2. Використання засобів стимулювання учнів до самостійної роботи. Навчальні тексти можуть передбачати різні ступені самостійності учнів, різну міру включення школярів в самостійну діяльність. Щоб підвищити роль самостійної роботи з текстами, Ю. Бабанський [2, 31–32] запропонував внести зміни у зміст підручника, щоб орієнтувати учнів на самостійне вивчення окремих текстів без пояснення їх учителем на уроках. Водночас, у цих текстах необхідно передбачити вказівки щодо самостійного вивчення матеріалу, даючи зразки дій, плани роботи.

І. Якиманська підкреслює, що для розвитку дослідницьких компетенцій важливо включити матеріал, який допомагає самоосвіті (у вигляді пояснень, вказівок, коментарів, смислових таблиць, схем та ін. прийомів організації тексту, яка полегшує самостійну роботу над навчальним матеріалом) [17].

3. Діалоговий характер навчального тексту. Підручник є засобом організації навчально-пізнавальної діяльності учнів і, як зазначив І. Лернер, «стає моделлю процесу навчання, яку вчитель переробляє в сценарій, більш-менш близький до моделі, але завжди адекватний їй [12, 106]». Сучасний підручник має включати такий матеріал, щоб були створені умови для формування умінь порівнювати, класифікувати, доводити, обґрунтовувати.

Поряд з інформаційно-пояснювальною формою викладу навчального тексту необхідно використовувати проблемно-розмірковувальну форму (описати основну проблемну ситуацію, виділити головне, сформулювати найбільш важливі запитання, показати зразки розмірковувань і т.п.). Крім цих двох форм викладу має бути і діалогова форма. Як пише Г. Клековкін, «нові підходи до навчання висувають нові вимоги до навчальної літератури: проблемність, діалог і дискусії мають зайняти своє провідне місце і на сторінках шкільних підручників, поряд з підручниками-монологами повинні існувати підручники-діалоги і підручники-полілоги [10, 129].

4. Комунікативність навчального тексту. Текст – це засіб комунікації, який володіє певною комунікативною метою: передача знань у певній галузі,

а також вплив на стан і поведінку читача. При розробці навчальних тестів пропонується включати у них проблемні запитання, які заохочують увагу учнів до тексту, а також риторичні запитання, які посилюють ефекти спілкування учня-читача з текстом, як цікавим співбесідником, рекомендує А. Хуторської [15, 10–18].

Спираючись на теоретичні положення досліджуваної проблеми та враховуючи власний досвід, визначимо комплекс педагогічних умов, спрямованих на ефективне формування пошуково-дослідницької компетенції, а саме:

- формування і розвиток дослідницької компетенції учнів здійснювалось на основі дидактичної моделі (див. рис. 1);
- головним джерелом формування був підручник;
- головним джерелом формування компетентності виступав доцільно дібранний зміст навчального предмета, який був структурований і наповнений потребнісно-мотиваційною сутністю;
- залучення додаткового інформаційного матеріалу (теоретичного, емпіричного);
- організація навчального процесу на діалоговій основі, орієнтація на роботу в команді;
- створення навчальних ситуацій шляхом інтеграції навчального змісту на основі міжпредметних зв'язків;
- розвиток позитивного ставлення до діяльності шляхом переосмислення власного досвіду, орієнтація на рефлексію і самооцінку;
- створення гуманізованого соціокультурного середовища, що сприяє саморозвитку особистості.

Комплекс умов формування пошуково-дослідницької компетенції старшокласників передбачав визначення засобів, методів і форм навчання, за допомогою яких ці умови будуть ефективно реалізовані. Вибір засобів навчання полягав у визначенні дослідницьких завдань, задач, експериментальних робіт, проєктів, науково-дослідницьких конференцій учнів, дитячих наукових читань тощо. Система формування дослідницьких умінь старшокласників включала опанування ключовими поняттями дослідження, такими як проблема, мета, об'єкт і предмет дослідження, гіпотеза; інформаційний пошук, методи дослідництва, види результатів науково-дослідницької діяльності: повідомлення, реферат, виступ, стаття, дослідницька робота та ін.

Аналіз наукової літератури, шкільної практики дали можливість встановити, що компетентнісний підхід до освіти вимагає врахування таких тенденцій: компетентність – це оволодіння особистістю відповідними компетенціями; компетенції зв'язують в єдності особистісний і соціальний смисл освіти; компетентність завжди виявляється в активній діяльності суб'єкта, вимагає посилення у змісті і формах організації навчання діяльнісного компонента навчання; забезпечення росту варіативності й особистісної орієнтації освіти; забезпечення цінності уявлень про навколишній світ; забезпечення у змісті освіти розв'язку проблеми формування в учнів загальнонавчальних умінь (вміння вчитися).

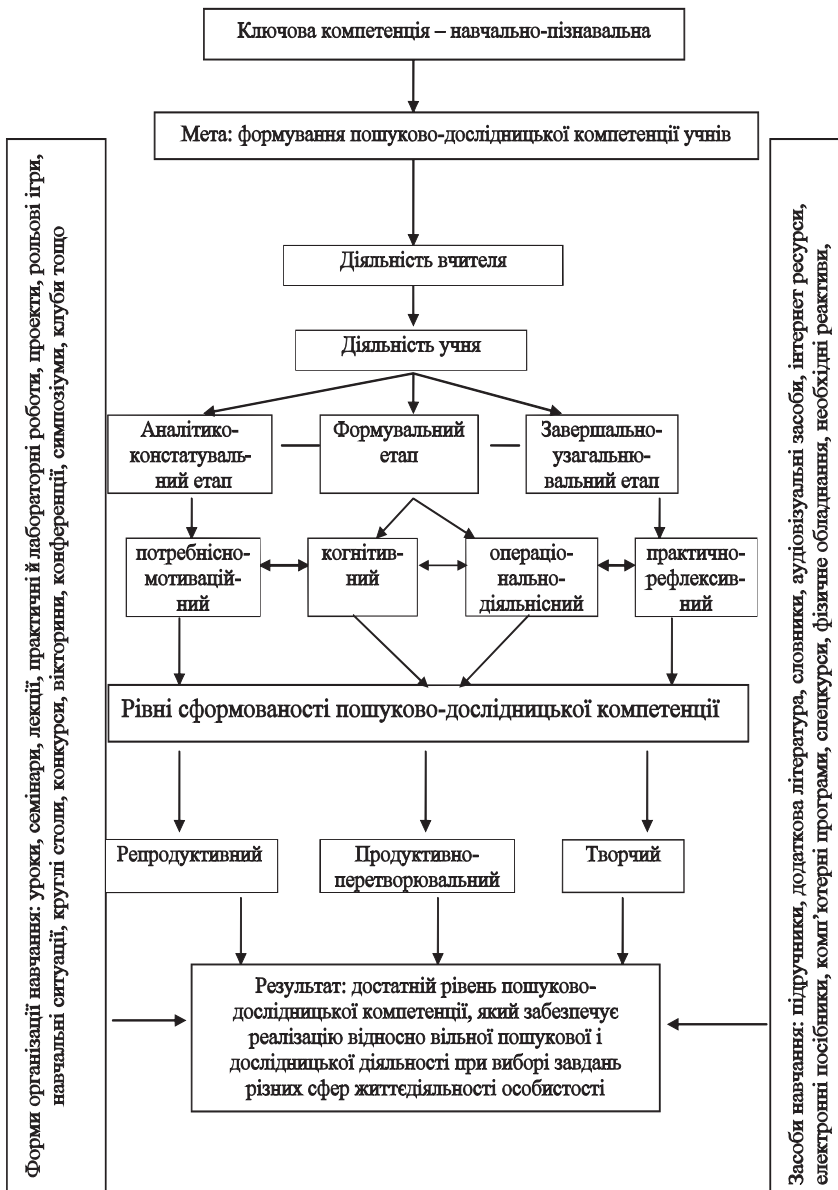

Рис. 1. Дидактична модель процесу формування пошуково-дослідницької компетенції

Отже, розвиток суспільства, його майбутнє залежить від компетентності її молоді. Вміти знайти своє місце серед людей дуже важливо як для самої особистості, так і для оточуючих. Знайти шлях, на якому можна не втратити себе, реалізувати свої здібності, можливо за наявності сформованих ключових компетенцій особистості.

Висновок. Підручник в нових умовах має враховувати зміни, що відбуваються у суспільстві, і потреби громадян, відповідати інноваційному типу мислення, щоб учні оволодівали уміннями і навичками здійснення пошуково-дослідницької діяльності, розуміли необхідність самостійно навчатися впродовж життя.

На сучасному етапі одна навчальна книга не може забезпечити формування пошуково-дослідницької компетентності, тому поняття підручник розширюється до навчального комплексу, який має формувати пошуково-дослідницьку діяльність за допомогою різноманітних дидактичних засобів. Центральною ланкою є підручник з навчального предмета у паперовому вигляді.

Література

1. Бібік, Н. Компетентнісний підхід у презентації освітніх результатів [Текст] / Н. Бібік // Школа першого ступеня: теорія і практика : зб. наук. праць Переяслав-Хмельницького держ. пед. ун-ту ім. Г. Сковороди. – Переяслав-Хмельницький, 2004. – Вип. 10. – 196 с.
2. Бабанський, Ю. К. Дидактические проблемы совершенствования учебных комплексов [Текст] / Ю. К. Бабанский // Проблемы школьного учебника. – Вип. 8. – М.: Просвещение, 1980. – С. 17–33.
3. Бондар, С. П. Термінологічний аналіз понять «компетенція» і «компетентність» у педагогіці: сутність і структура [Текст] / С. П. Бондар // Освіта і управління. – 2007. – Т. 10. – №3. – С. 93–99.
4. Бондар, С. П. Сутність та структура понять «компетенція» та «компетентність» у вітчизняній та зарубіжній педагогіці [Текст] / С. П. Бондар // Наук. часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова : зб. наук. праць. – К.: НПУ, 2007. – Вип. 6. – 267 с. – С. 9–19. – (Сер. 17 «Теорія і практика навчання і виховання»).
5. Гончаренко, С. У. Фундаменталізація освіти як дидактичний принцип [Текст] / С. У. Гончаренко // Шлях освіти. – 2008. – № 1. – С. 2–6.
6. Донской, Г. М. Типологические свойства современного учебника [Текст] / Г. М. Донской // Проблемы школьного учебника : Типология школьных учебников. – М.: Просвещение, 1985. – Вип. 15. – С. 70–86.
7. Зверев, И. Д. Школьный учебник : Проблемы и пути их развития [Текст] / И. Д. Зверев // Проблемы школьного учебника : Материалы всесоюзной конференции «Теория и практика создания школьных учебников» / [сост. Г. А. Молчанов]. – М.: Просвещение, 1991. – Вип. 20. – С. 3–26.
8. Єрмаков, І. Г. Компетентнісний потенціал освіти: проектні засади [Текст] / І. Г. Єрмаков // Перспективи педагогічні технології в системі неперервної освіти : Матеріали Всеукраїнської науково-пошукової конференції. – У 2-х ч. / [за ред. І. Г. Єрмалаєва, С. В. Рудаковської]. – Ч. 1. – К.: КиМУ, 2005. – 612 с. – С. 80–110.
9. Зимняя, И. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования [Текст] / И. Зимняя // Высш. образование сегодня. – 2003. – №5. – С. 34–42.
10. Клековкин, Г. А. Учебник математики: от монолога к диалогу [Текст] / Г. А. Клековкин // Актуальные проблемы обучения математике (к 150-летию со дня рождения А. П. Кисельова). – Т. 1: Материалы Всесоюзной научно-практической конференции. – Орел.: Изд-во ОГУ, 2002. – С. 126–131.
11. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : Бібліотека з освітньої політики [Текст] / [за заг. ред. О. В. Овчарук]. – К.: К.І.С., 2004.

12. Лернер, И. Я. Роль учебника в руководстве учебно-познавательной деятельностью учащихся [Текст] / И. Я. Лернер // Каким быть учебнику : Дидактические принципы построения / [под ред. И. Я. Лернера, Н. М. Шахмаева]. – Ч. 2. – М. : Изд-во РАО, 1992. – С. 80–128.

13. Савченко, О. Я. Ключові компетентності – інноваційний результат шкільної освіти [Текст] / О. Я. Савченко // Рідна школа. – 2011. – № 8–9. – С. 4–8.

14. Хуторской, А. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования [Текст] / А. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2–3.

15. Хуторской, А. В. Место учебника в дидактической системе [Текст] / А. В. Хуторской // Педагогика. – 2005. – № 4. – С. 10–18.

16. Шишов, С. Е. Мониторинг качества образования в школе [Текст] / С. Е. Шишов, В. А. Кальней. – [изд. 2-е]. – М., 1999.

17. Якиманская, И. С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе [Текст] / И. С. Якиманская. – М. : Сентябрь, 1996.

UA У статті розглянуто проблеми удосконалення підручника як засобу формування ключових компетентностей, зокрема, зосереджено увагу на розвитку пошуково-дослідницької компетентності. Досліджено вимоги до навчальних текстів з реалізації управлінської функції підручника в аспекті розвитку пошуково-дослідницької компетентності старшокласників.

Ключові слова: підручник, навчальний текст, функції, компетенція, компетентність, самостійно-дослідницька діяльність, пошуково-дослідницька компетенція, педагогічні умови, модель формування пошуково-дослідницької компетенції.

RU В статье рассмотрено проблемы усовершенствования учебника как средства формирования ключевых компетентностей, в частности, внимание сосредоточено на развитии поисково-исследовательской компетенции. Исследовано требования к учебным текстам по реализации управленческой функции учебника в аспекте развития поисково-исследовательской компетентности старшеклассников.

Ключевые слова: учебник, учебный текст, функции, компетенции, компетентности, самостоятельно-исследовательская деятельность, поисково-исследовательская компетентность, педагогические условия, модель формирования поисково-исследовательской компетенции.

EN The article deals with the improvement of the textbook as a means of molding key competence. In particular, it focuses on the development of research competence. It envisages the requirements for training texts in implementing the administrative function of the textbook in terms of developing research competence of senior pupils.

Key words: textbook, training text, functions, competence, awareness, pedagogical conditions, molding research competence model.

УДК 372.881.1

ПІДРУЧНИК З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК МОДЕЛЬ КОМПЕТЕНТІСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

*Л. О. Варзацька, кандидат педагогічних наук,
доктор філософії,
Інститут педагогіки НАПН України
e-mail: operabalet@ukr.net*

Постановка проблеми. Проблема компетентнісного підходу до навчання, виховання, розвитку учнів набуває особливої актуальності, що зумовлюється типовою для сучасної школи ситуацією: учні здатні опанувати теоретичні знання, але відчувають значні утруднення під час використання цих знань для розв'язання конкретних життєвих задач.

Аналіз останніх досліджень. У новітніх працях дидактів (Краєвський В. В., Хуторської А. В. [8], Савченко О. Я. [10]) розкрито відмінність між компетен-